

บทที่ 5

การวิเคราะห์รูปแบบ การนำเสนอ และเนื้อหาของรายการ "ยานาฐู"

วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการผลิตรายการ "ยานาฐู" ที่ต้องการเผยแพร่ความรู้เรื่องยาแก่ประชาชนในแง่ของการป้องกันการใช้ยาอย่างผิดๆ การใช้ยาอย่างพุ่มเพื่อย การใช้ยาผิดวิธี ตลอดจนความพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้ยาบางอย่าง และคณะกรรมการได้อาศัยทรทัศน์เป็นสื่อในการสะท้อนเนื้อหาเหล่านี้สู่ประชาชน

รูปแบบ การนำเสนอ และเนื้อหาที่ได้เสนอไปแล้วนั้น มีลักษณะที่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบททรทัศน์ (Scripts) และแถบภาพ (VDO-Tape) ของรายการ "ยานาฐู" ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องับรายการ เพื่อเรียนรู้ถึงแนว (Pattern) ของรายการในการนำเสนอเนื้อหาสู่ผู้ชม และนำมาวิเคราะห์ถึงผลของรายการดังนี้

รูปแบบของรายการและการนำเสนอ

รายการ "ยานาฐู" นี้ เป็นรายการที่ผลิตร่วมกันระหว่างสถานีทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นผู้ให้เวลาสถานี และเป็นผู้ถ่ายทอด กับเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้จัดทำเนื้อหาและนำเสนอ ดังนั้นรูปแบบของรายการ ผู้บริหารสถานีทรทัศน์ จึงมีส่วนเข้ามามีบทบาทอย่างมากมาย

จากแนวคิด (Concept) ของผู้บริหารสถานีทรทัศน์ช่อง 3 คือ คุณประวิทย์ มาลีนนท์ ที่ว่าในเรื่องการเสนอความรู้ทางทรทัศน์นั้น ควรจะเป็นรายการสั้นๆ แต่มีความถี่ในการออกอากาศสูง เพราะเห็นว่า รายการที่เผยแพร่ความรู้นั้นหากใช้เวลายาวนาน อาจจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายไม่ชวนติดตาม ทั้งเนื้อหาที่ยาวนั้นก็ยากในการจดจำ ตรงกันข้ามกับรายการสั้นๆ แต่มีการออกอากาศบ่อยๆ ก็จะทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

ในขณะนั้น มีรายการที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก อยู่รายการหนึ่งคือ รายการ "ภาษาไทยวันละคำ" ซึ่งเป็นรายการที่ให้ความรู้ภาษาไทย โดยเสนอคำภาษาไทยในรายการวันละคำ ออกอากาศทุกวันวันละ 2-3 นาที นับได้ว่าเป็นรายการที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง

ด้วยอิทธิพลของรายการ "ภาษาไทยวันละคำ" และแนวคิดของผู้บริหารสถานีดังกล่าว ทำให้รูปแบบของรายการถูกกำหนดให้เป็นลักษณะของการบรรยายเชิงสารคดีสั้นๆ ตอนละ 2-3 นาที โดยออกอากาศทุกวัน ในรูปแบบของรายการแห้ง (Dry Program) มีการบันทึกรายการล่วงหน้าเป็นตอนๆ เพื่อออกอากาศในภายหลัง โดยนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องยาวันละ 1 เรื่อง มีการอธิบายถึงลักษณะของโรค และยาที่ใช้รักษา พร้อมทั้งบอกวิธีใช้ที่ถูกต้อง ข้อควรระวังต่างๆ ฯลฯ ทั้งหมดจะเป็นการนำเสนอให้จบในตอน ยกเว้นเนื้อหาบางเรื่องที่ยาวเกินไป ก็จะแบ่งการนำเสนอเป็นตอนๆ ไป เช่น เรื่องไวรัสตับอักเสบบี ออกอากาศ 3 ตอน ด้วยกัน คือ ตอนที่ 145-147 ของปีที่ 2 หรือ เรื่องกว่าจะได้เป็นยาต้องออกอากาศถึง 6 ตอนด้วย คือ ตอนที่ 190-195 ของปีที่ 3

- รูปแบบรายการ

เริ่มด้วย Title ของรายการ

ไทยทีวีสีช่อง 3

ร่วมกับ

เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย

เสนอ

- รายการ "ยานารู้"

ภาพประกอบของไตเติ้ล จะเป็นภาพเกี่ยวกับเรื่องยาหรือร่างกายของมนุษย์ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงบ้างตามโอกาส ครั้งหนึ่งเคยนำภาพการทำงานของโรงงานผลิตยาแห่งหนึ่งมาประกอบ

ไตเติ้ลของรายการ แต่เนื่องจากในภาพสามารถสังเกตเห็นชื่อของยาและบริษัทยา ทำให้ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากมายว่าเป็นการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของบริษัทดังกล่าว ซึ่งขัดกับหลักการของรายการที่ว่า จะไม่มีการโฆษณาใดๆ ทั้งสิ้น ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงภาพประกอบในครั้งนั้น

- ฉาก

จากไตเติ้ลของรายการ นำเข้าสู่พิธีกรชายหญิง นั่งคู่กัน ฉากเบื้องหลังถูกสร้างให้เป็นบรรยากาศภายในร้านขายยาเพื่อให้รู้สึกว่าเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของหยูกยา เป็นฉากแบบสมจริง (Realistic) มีชื่อรายการ "ยาน่ารู้" อยู่ด้านหลัง ด้านหน้าจะเป็นเคาน์เตอร์สำหรับเป็นที่นั่งของพิธีกร ฉากดังกล่าวใช้ในช่วงแรกๆ ของรายการ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงฉากเพื่อไม่ให้จำเจ แต่เนื่องจากการสร้างฉากในแต่ละครั้งต้องใช้งบค่อนข้างสูง จึงได้หันมาใช้ภาพประกอบเป็นฉากหลังของพิธีกร ภาพประกอบเหล่านี้มาจากหนังสือ หรือรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่นำเสนอในรายการ โดยการซ้อนภาพพิธีกรลงบนภาพประกอบนั้น ทำให้ฉากหลังเปลี่ยนแปลงตามเนื้อหาได้ทุกๆ ตอน เทคนิคดังกล่าวนอกจากจะได้ฉากที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละตอนแล้ว ยังประหยัดงบประมาณด้วย

- พิธีกร

การนำเสนอเนื้อหา พิธีกรทั้งสอง จะสลับกันพูดตามบท (Script) ที่กำหนดไว้ ลักษณะของการสลับกันพูดตามบทนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดความหลากหลายของเสียง ทำให้เกิดความน่าสนใจ ชวนติดตามมากกว่า เสียงเพียงเสียงเดียว (Monotone) และเป็นลักษณะที่สนทนาโต้ตอบกัน เพื่อสร้างบรรยากาศให้ดูเป็นกันเองกับผู้ชม ลักษณะการโต้ตอบชายหญิงนี้ ได้รับอิทธิพลมาจาก ผู้อ่านข่าวโทรทัศน์ที่นิยมใช้ผู้อ่านข่าวชายหญิง มาเป็นผู้รายงานข่าว และมีการพูดโต้ตอบกันบ้างในบางครั้ง ซึ่งวิธีการนำเสนอนี้จะทำให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลาย (Relax) โดยเฉพาะในรายการที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระ และยากต่อการติดตามรับชม จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเป็นกันเอง รู้สึกผ่อนคลาย และเกิดความคุ้นเคยกับพิธีกรในการรับชมรายการ จนเสมือนหนึ่งว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของรายการนั้น (Hodgson, 1966)

เนื่องจากรายการ "ยานาฐ" เป็นรายการที่ให้ความรู้เรื่องยา มีเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้ชมได้รู้ถึงพิษภัยของการขายอย่างผิดๆ และต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จนถึงพฤติกรรมการขายบางอย่าง ดังนั้นผู้ส่งสาร (Source) คือ พิธีกรของรายการ จึงควรมีบุคคลิกลักษณะที่น่าเชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับของผู้ชม

ความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวสาร (Source Credibility) เป็นการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อตัวแหล่งข่าวสาร หรือผู้ถ่ายทอดข่าวสาร ในแง่ที่ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือยอมรับได้มากน้อยเพียงไร ความน่าเชื่อถือนี้ นักวิจัยประเมินจากบุคลิกลักษณะของแหล่งข่าวสารที่รับรู้โดยผู้รับสาร 3 ประการหลัก คือ

1.) ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) เช่น ปลอดภัยไว้วางใจได้ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ฯลฯ

2.) ความเชี่ยวชาญสามารถ (Expertness) เช่น ผ่านการศึกษา อบรม มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่อง ฯลฯ

3.) ความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง (Dynamism) เช่น มีชีวิตชีวา ตื่นตัว ว่องไว ใฝ่หาเพื่อ ฯลฯ

แหล่งข่าวสาร อาจได้แก่ ผู้แถลงข่าว, ผู้โฆษณาสินค้าต่างๆ ผู้ชักชวนในโครงการรณรงค์ต่างๆ หรือสื่อมวลชนแต่ละประเภท แหล่งข่าวสารเหล่านี้จะได้รับการยอมรับ หรือรับรู้จากผู้รับสารว่ามีความน่าเชื่อถือสูง ก็ต่อเมื่อมีบุคลิกลักษณะน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญสามารถในเรื่องที่นำเสนอ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวสาร มาจากการค้นพบ ในการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสารในการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (Persuasive Communication) การวิจัยส่วนใหญ่มองพบว่า ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสูง จะมีความสามารถในการชักจูงใจมากกว่าผู้ที่มี

ความน่าเชื่อถือต่อ

การวิจัยเชิงทดลองเพื่อดูความแตกต่างของแหล่งข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือสูงกับแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และสรุปผลได้ว่า เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ผู้รับข่าวสารซึ่งถูกถ่ายทอดจากแหล่งข่าวสาร ที่มีความน่าเชื่อถือสูงกว่า ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ หลังจากรับรู้ข่าวสารแล้วมีจำนวนสูงกว่า ผู้รับข่าวสารที่ถ่ายทอดโดยแหล่งข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ โสพลแลนด์ และคณะ (Hovland C.I. and others 1953)

การสร้างความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนี้ ทางรายการได้ใช้พิธีกรซึ่งเป็นเภสัชกร ผู้มีความรู้เรื่องยามาเป็นผู้นำเสนอ ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมไว้วางใจ (Trust) ได้ว่าเป็น "ผู้รู้" อย่างแท้จริง และเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถ (Expertness) ในเรื่องยาโดยเฉพาะ ดังนั้นความรู้ต่างๆ ที่เผยแพร่ไป จึงเป็นความรู้ที่ถูกต้อง เพียงตรง ในระหว่างการผลิตรายการจริงๆ นั้น มีบ่อยครั้งที่บทโทรทัศน์ (Script) ซึ่งมีคำศัพท์ทางวิชาการ (Technical Term) บางคำที่พิมพ์ผิดพลาด ซึ่งจะทำให้ความหมายที่แตกต่างไปจากเดิมได้ พิธีกรจะเป็นผู้ตรวจสอบอีกครั้ง ในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อความถูกต้อง พิธีกรจึงเป็นผู้เฝ้าประตู (Gate Keeper) ในการสื่อสารด้วย

บทโทรทัศน์ บางบทที่ตัวพิธีกรซึ่งเป็นเภสัชกรเอง เกิดความไม่แน่ใจหรือสงสัยในข้อมูลบางอย่าง ที่เกรงว่าอาจจะไม่ถูกต้อง ก็สามารถที่จะงดการผลิตตอนดังกล่าวได้ ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ ก็มีเกิดขึ้นอยู่หลายครั้ง

การสร้างความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) แก่ผู้ชมอีกประการ ก็คือ การแต่งกาย พิธีกรของรายการจะใส่เสื้อสูทสีขาวหรือเสื้ออกขาว ให้ดูคล้ายกับเสื้อกาวน์ (Gown) ของเภสัชกรตามสถานพยาบาลต่างๆ เพื่อให้ผู้ชมคล้อยตาม หรือรู้สึกว่าการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องยาจากเภสัชกรโดยตรง และเสื้อกาวน์ (Gown) สีขาวนี้ เป็นเครื่องหมาย (Signifier) ที่สะท้อนความหมาย (Signified) ของความสะอาด อบอุ่นเหมือนได้ใกล้ชิด กับผู้รู้เรื่องยาอย่างแท้จริง

ความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง (Dynamism) ของพิธีกรนั้น ได้มีการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจากเกสสิกรหลายๆ คน เพื่อส่งให้กับทางสถานีเป็นผู้ตัดสินใจเลือกในขั้นสุดท้าย ในปีแรกของรายการได้พิธีกร 2 ท่าน คือ

- ภก. ไกรสร ชัยโรจน์กาญจนา
- ภญ. รจพร วัชรโรทยางกูร

เนื่องจาก ไม่ได้เป็นผู้มีอาชีพ (Professional) ทางด้านการนำเสนอรายการอย่างแท้จริง ทำให้ในช่วงแรกของการออกอากาศจึงไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ มีอาการเกร็ง การพูด การดำเนินรายการ จึงค่อนข้างจะแข็ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อคุณภาพรายการบ้างในช่วงแรก แต่เมื่อผ่านไปสักระยะหนึ่ง พิธีกรทั้งสองก็สามารถปรับตัวได้ อบอุ่น ยิ้มแย้ม และพูดคุยตามบทได้เป็นธรรมชาติมากขึ้น

นอกจากรูปแบบการพูดคุยของพิธีชาย หญิง เองแล้ว ในบางโอกาสยังได้มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ อาจารย์ บางท่านมาร่วมออกรายการด้วย แต่การพูดคุยทั้งหมดก็ยังคงถูกกำหนดให้พูดตามบทโทรทัศน์ที่ได้เขียนไว้ รูปแบบการนำเสนอด้วยพิธีกรคู่ชาย-หญิง นี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้างเป็นครั้งคราว โดยใช้พิธีกรชายเดี่ยว หรือหญิงเดี่ยวในการนำเสนอ เพื่อให้เกิดความหลากหลายไม่จำเจของรายการ ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ออกอากาศ ได้มีการเปลี่ยนพิธีกร 3 ชุด ด้วยกัน

พิธีกรคู่ที่ 2 คือ ภก. บุญฤทธิ์ กิจเจริญโรจน์
ภญ. ดร. ชวณี ทองโรจน์

พิธีกรคู่ที่ 3 คือ ภก. ดร. ปราโมทย์ ชีรพงษ์
ภญ. พัชราภรณ์ บัญญาวุฒิกุล

ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนพิธีกรถึง 3 คู่ แต่ลักษณะการแต่งกาย รูปแบบการนำเสนอ ก็ยังคงแบบเดิมไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ทั้งสิ้น

- ภาพประกอบรายการ

เนื้อหาที่ถูกนำเสนอในรายการนั้น พิธีกรจะอ่านตามบทบรรณาธิการ และมีภาพนิ่งประกอบตลอดของเนื้อหา ภาพประกอบเหล่านี้คณะกรรมการจะจัดหาภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ แต่ด้วยข้อจำกัดของแหล่งในการหาภาพ ทำให้หลายครั้งที่ภาพประกอบไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ

ภาพประกอบที่เป็นภาพนิ่งตลอดทั้งรายการนั้น เป็นสิ่งที่สร้างจุดด้อยให้กับรายการ ทำให้รายการมีบรรยากาศที่แห้ง ไม่สดชื่น ไม่น่าสนใจ ผู้ผลิตรายการเองก็พยายามที่จะหาภาพเคลื่อนไหว มาประกอบบ้างในบางโอกาส แต่ไม่สามารถทำได้ทุกตอน เนื่องจากการนำทีมงานไปถ่ายทำนอกสถานที่นั้น ค่อนข้างจะมีความยุ่งยากในการขออนุญาตจากทางสถานี และจะสิ้นเปลืองงบประมาณค่อนข้างสูง ดังนั้นภาพเคลื่อนไหวที่นำมาประกอบ จึงเป็นภาพที่ได้เคยมีการถ่ายทำเอาไว้แล้ว และนำมาคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อประกอบรายการบ้างเพียงไม่กี่ครั้งเท่านั้น แนวคิดในการถ่ายทำนอกสถานที่นี้ ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงเสมอ แต่ก็มักจะประสบกับปัญหาเรื่องเวลาและงบประมาณจนไม่สามารถทำให้บรรลุได้สักครั้งเดียว

- เวลาในการออกอากาศ

"ตอนแรกทีออกอากาศ เป็นช่วงหลังข่าว จบข่าวบู๊ป ก็เป็นรายการของเรา เวลานั้นดีมาก ออกอากาศไปแล้ว มีคนที่รู้จักโทรศัพท์เข้ามาคุย เข้ามาวิจารณ์ เยอะแยะ คนรู้จักรายการยาน่ารู้ ก็เพราะเวลาออกอากาศในตอนนั้น ..."

(ยุวดี สมิทธิวาสน์ - สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่า ช่วงเวลาการออกอากาศที่ดีนั้นมีส่วนในการเข้าถึงผู้ชมจำนวนมากได้ ช่วงเวลา (Timing) ของการนำเสนอเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณามาก ช่วงเวลาที่นำเสนอควรจะเป็นเวลาที่ผู้ชมให้ความสนใจที่จะชมมากพอสมควร การได้นำเสนอในเวลาที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่มีผู้ชมน้อย ก็อาจจะไม่เกิดมีประโยชน์อันใด (Hammeman et al; 1973; Taplin)

เวลาที่เสนอรายการ "ยานาฐู" นี้เป็นเวลาของผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ จัดหาให้ โดยไม่คิดมูลค่า ดังนั้นเวลาในการออกอากาศ จึงได้ถูกสับเปลี่ยนหลายครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับผังรายการที่ทางสถานีเป็นผู้จัดวางให้

รายการ "ยานาฐู" เคยถูกนำไปออกอากาศในช่วงใกล้เที่ยงคืน ก่อนเปิดสถานี โดยทางผู้บริหารอ้างว่าเป็นเวลาที่ผู้ใหญ่ออกกลับบ้านแล้วจะได้มีเวลาชมรายการ แต่จากจดหมายซึ่งแต่เดิมนั้น จะมีผู้ชมเขียนเข้ามาถามปัญหาต่างๆ ตามการประชาสัมพันธ์ของพิธีกรในรายการ ได้ลดปริมาณลงอย่างเห็นได้ชัดเจน แสดงว่ามีจำนวนผู้ชมรายการลดน้อยลงด้วย คณะกรรมการจึงได้ท้วงติงไปยังผู้บริหารสถานี จนในที่สุดได้มีการย้ายเวลาออกอากาศมาเป็นช่วงเย็น ตามคำอ้างที่ว่าเด็กนักเรียนกลับบ้านแล้วจะได้มีโอกาสดูรายการ ซึ่งก็ทำให้ได้กลุ่มผู้ชมอีกกลุ่มหนึ่งขึ้นมา

- ความถี่ในการออกอากาศ

ความถี่ (Frequency) ในการนำเสนอ จะมีผลเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้และการรณมน้าวต่าง ๆ แม้ว่าบางครั้งเนื้อหาอาจไม่น่าสนใจนักก็ตามแต่ถ้าหากได้รับรู้บ่อย ๆ ก็อาจจะทำให้จดจำ หรือสนใจได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นความถี่ในการนำเสนอจะต้องมีพอเหมาะพอควร (Harrison, 1977)

รายการ "ยานาฐู" นอกจากจะมีเนื้อหาที่น่าสนใจแล้ว ยังต้องการรณมน้าวให้ผู้ชมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมบางอย่าง ดังนั้นการได้ออกอากาศทุกวันวันละ 2-3 นาที จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

เนื้อหาของรายการ

การผลิตรายการโทรทัศน์ที่จะให้เนื้อหาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น จำเป็นต้องมีหลักการและแนวคิดในการผลิต เพื่อให้ได้เนื้อหาที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การผลิตรายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยก็มีแนวคิดลักษณะหนึ่งจากแนวคิดเรื่องบทบาทโทรทัศน์ ในการ

ประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัย ดังนี้ (วาสนา จันทร์สว่าง, 2533)

- การเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายหลัก และกลุ่มเป้าหมายรอง เช่น การรณรงค์เพื่องดการสูบบุหรี่ กลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้สูบบุหรี่ และกลุ่มเป้าหมายรองคือสมาชิกในครอบครัวผู้ใกล้ชิด ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ที่ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่ ซึ่งการเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัย กลุ่มเป้าหมายในเรื่องนั้น ๆ นับว่าสำคัญมาก เพราะวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติตัวได้ถูกต้องมีสุขภาพดี เป็นผลดีแก่ครอบครัวสังคม และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ ในส่วนการรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บป่วยด้วย

- การรณรงค์ และการชักจูงให้คล้อยตาม ในกรณีนี้เป็นการให้ความรู้เพื่อทำความเข้าใจตระหนัก และเพื่อเปลี่ยนทัศนคติโดยหวังถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ด้วย

- การป้องกัน แก้ไขความเข้าใจในโรคบางชนิด ที่อาจทำให้ตกตื่นได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องไว้เพื่อการป้องกันและควบคุมโรค

- การกระตุ้นเตือน เพื่อให้เข้าใจและป้องกันหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

- การเสนอข่าวด่วน เช่น การเกิดโรคติดต่อร้ายแรง และระบาดรุนแรง และรวดเร็ว จำเป็นต้องเสนอข่าวโดยด่วน สื่อโทรทัศน์จะมีบทบาทมากในกรณีดังกล่าว เพราะเข้าถึงผู้รับได้มาก และรวดเร็ว

- การเตรียมชุมชน โดยจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ตลอดเวลา เกี่ยวกับโรคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคที่มาตามฤดูกาล เช่น ก่อนฤดูฝนต้องเตรียมพร้อมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก หรือโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในฤดูฝน หรือเหตุการณ์น้ำท่วมให้ระวังโรคระบาดที่อาจตามมา

เนื่องจากคณะกรรมการผลิตรายการ "ยานาฐู" ส่วนแล้วแต่ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับ

การสื่อสารมวลชน ทำให้ไม่ได้อาศัยแนวคิดข้างต้นในการเขียนบท เพื่อเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว อย่างไรก็ตามเนื้อหาที่ปรากฏ ก็มีบางส่วนที่สามารถถ่ายทอดแนวคิดในเรื่องบทโทรทัศน์ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านอนามัยได้

- ตัวอย่างเนื้อหาการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายหลัก และกลุ่มเป้าหมายรอง

....บุหรีเป็นสิ่งเสพติดที่ควรหลีกเลี่ยงเพราะมีผลต่อระบบต่างๆ ของร่างกาย เช่น มีผลต่อระบบหัวใจ ระบบสืบพันธุ์ ทำให้เกิดความคิดปกติของน้ำอสุจิ และที่สำคัญมีผลต่อทารกในครรภ์ ทั้งยังทำให้ถูก ภรรยา และคนใกล้ชิดในบ้านป่วยเป็นโรคคออักเสบ หลอดลมอักเสบ....

(เรื่อง บุหรีเป็นพิษภัยต่อทารก - ตอนที่ 115 ปีที่ 2)

- ตัวอย่างเนื้อหา ร่มหนาว และการชักจูงให้เคลื่อนย้ายเพื่อเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม

....มีท่านผู้ชมหลายท่านคอยจ้องดูโฆษณาว่า มียาอะไรใหม่ๆ ให้ช้บ้างหรือเปล่า พอท่านผู้ชมฟังโฆษณา สมมุติว่า ท่านเห็นยาทาแก้คัน พอฟังเสร็จปั๊บ ก็เกิดอาการคันขึ้นมาทันทีแล้วรีบไปซื้อยาทาแก้คันมาใช้ โดยไม่พิจารณาให้รอบคอบว่าท่านเป็นโรคนั้นจริงหรือไม่....

(เรื่อง ซื้อยาตามโฆษณา - ตอนที่ 70 ปีที่ 2)

- ตัวอย่างเนื้อหา การป้องกัน แก้ไขความเข้าใจในโรคบางชนิด ที่อาจทำให้แตกตื่นได้

....เชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งแพร่เชื้อได้โดยออกจากร่างกายทางบาดแผล การเจาะเลือด หรือออกมาจากสารน้ำดังกล่าว เช่นการมีเพศสัมพันธ์หรือการคลอด แต่ยังไม่มียาหลักฐานที่แน่ชัดว่า เชื้อไวรัสเอดส์นี้สามารถติดต่อโดยการถูกเนื้อต้องตัวกัน แมลงดูดเลือด อาหาร หรือทางอากาศ....

(เรื่อง โรคเอดส์ - ตอนที่ 278 ปีที่ 2)

- ตัวอย่างเนื้อหา การกระตุ้นเตือน เพื่อให้เข้าใจ และป้องกันหรือเปลี่ยนพฤติกรรม

....วันนี้เราจะเสนอพฤติกรรมการชื้อยาแบบหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้ท่านผู้ชมได้ยาที่ไม่ตรงกับโรค หรือทำให้โรคหายช้ายิ่งขึ้น เช่น "ผมเป็นโรคกระเพาะขอชื้อยาลดกรดด้วย" " ยายเป็นโรคหัวใจอ่อน ขอยารักษาหัวใจหน่อย " ทั้งหมดเป็นพฤติกรรมการชื้อยาที่ไม่ถูกต้อง (วินิจฉัยโรคเองแล้วชื้อยาเอง) ท่านผู้ชมทราบได้อย่างไรว่าท่านเป็นโรคเหล่านี้ โรคหนึ่งๆ แสดงอาการออกได้หลายอย่าง อาการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากโรคที่แตกต่างกันได้....

(เรื่อง ชื้อยารโดยวินิจฉัยโรคเอง - ตอนที่ 60 ปีที่ 2)

- ตัวอย่างการเสนอข่าวด่วน เช่น โรคติดต่อ ฯลฯ

....ระยะนี้เป็นหน้าฝน เป็นช่วงที่อากาศเปลี่ยนแปลง หลายท่านโดยเฉพาะเด็กเล็กๆ อาจไม่สบายได้ และโรคที่มากับฝนก็คงไม่พ้น "โรคหวัด"....

(เรื่อง หวัดมากับฝน - ตอนที่ 234 ปีที่ 2)

- ตัวอย่าง การเตรียมชุมชน เกี่ยวกับโรคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคที่มาตามฤดูกาล

....ยาที่ควรมีไว้เตรียมหน้าฝน คือ ยาแก้ปวดลดไข้ และยาแก้แพ้สำหรับพวกคลอเฟนิรามิน เมื่อเกิดมีอาการจะเป็นไข้หวัด ก็รีบกินยา....

(เรื่อง เตรียมยาเมื่อฝนตั้งเค้า - ตอนที่ 170 ปีที่ 3)

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาของรายการ แม้ไม่ได้อาศัยแนวคิดดังกล่าวโดยตรงในการเขียนบทโทรทัศน์ เนื่องจากขาดการวางแผนที่ถูกต้องทางวิชาการ แต่ก็มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัย

เนื้อหาในบทโทรทัศน์ที่ได้ออกอากาศไปแล้วนั้น สามารถที่จะแยกแยะประเภทได้ ดังนี้

	ปีที่ 1 (ตอน)	ปีที่ 2 (ตอน)	ปีที่ 3 (ตอน)	ปีที่ 4 (ตอน)
- เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง ยา	207	149	155	109
- เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง โรค	26	87	130	81
- เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง สมุนไพร	55	28	32	12
- เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง อาหาร	41	47	29	9
- เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง เครื่องสำอางค์	<u>21</u>	<u>15</u>	<u>8</u>	<u>5</u>
รวม	<u>350</u>	<u>326</u>	<u>354</u>	<u>216</u>

เนื้อหาโดยส่วนใหญ่นายการจะสะท้อนแนวคิดด้านการป้องกัน (Prevention) เช่นการป้องกันไม่ทำให้ยาผิดวิธี หรือใช้ยาอย่างเข้าใจผิด ฯลฯ หากนำเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องยา และโรค มาเปรียบเทียบกัน จะสามารถเห็นสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาที่ได้นำเสนอไปแล้วดังนี้

	ยา	โรค	
ปีที่ 1 พศ. 2525-2529	207	26	ตอน
ปีที่ 2 พศ. 2529-2530	149	87	ตอน
ปีที่ 3 พศ. 2530-2531	155	130	ตอน
ปีที่ 4 พศ. 2531-2532	109	81	ตอน

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในการนำเสนอ เรื่องยามีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องโรคต่างๆ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย อันแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องโรคนั้นมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องยา อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของรายการได้ลดน้อยลง

การทำงานของคณะกรรมการนั้น จะจัดให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อจัดเตรียมหัวเรื่อง และเนื้อหาที่จะนำเสนอ การกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อจัดทำเป็นบทบรรณาธิการ (Agenda Setting) นั้น ที่ประชุมของคณะกรรมการได้กำหนดจากเรื่องราวต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดจากความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องยา ที่ประชาชนควรจะต้องรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการซื้อยา หรือบริโภคนยา ข้อควรรู้เหล่านี้เป็นความรู้พื้นฐาน ที่สามารถอธิบายให้ประชาชนเข้าใจ และปฏิบัติได้ง่าย เช่น

- เรื่อง อายุของยา (ตอนที่ 1 ปีที่ 1)
- เรื่อง ยาดี ยาเสีย (ตอนที่ 3 ปีที่ 1)
- เรื่อง ตู้ยาประจำบ้าน (ตอนที่ 19 ปีที่ 1)

ฯลฯ

2. กำหนดจากปัญหาต่างๆ ใ้ที่มักจะเกิดขึ้นกับการใช้ยาแบบรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การใช้ยาผิดวิธี หรือความเข้าใจผิดๆ ในการใช้ยา เช่น

- เรื่อง วิธีใช้ยาป้ายตา (ตอนที่ 72 ปีที่ 1)
- เรื่อง อย่างบารุงหัวใจด้วยยาดิจิตาลิส (ตอนที่ 6 ปีที่ 2)
- เรื่อง ความเข้าใจผิดในการใช้ยากุมกานีต (ตอนที่ 43 ปีที่ 3)
- เรื่อง กินยาก่อนหรือหลังอาหารดี (ตอนที่ 32 ปีที่ 4)

3. กำหนดจาก "ตัวยา" ที่ประชาชนทั่วไปรู้จัก และนิยมใช้ ซึ่งยาเหล่านี้ อาจจะมีอันตรายได้หากใช้ไม่ถูกวิธี เช่น

- เรื่อง คลอแรม (ตอนที่ 160 ปีที่ 1)
- เรื่อง พาราเซตามอล (ตอนที่ 198 ปีที่ 2)
- เรื่อง คลอเฟนิรามีน (ตอนที่ 85 ปีที่ 3)
- เรื่อง วิตามิน ซี (ตอนที่ 136 ปีที่ 4)

4. กำหนดจากฤดูกาล เช่น หน้าฝน หน้าหนาว โดยกำหนดเรื่องราวที่ควรทราบให้ตรงกับฤดูกาล ที่บรรพชนที่นั่นจะออกอากาศ เช่น

- เรื่อง ไข้หวัดใหญ่ (ตอนที่ 4 ปีที่ 2)
- เรื่อง หวัดมากับฝน (ตอนที่ 234 ปีที่ 2)
- เรื่อง เตรียมยาเมื่อฝนตั้งเค้า (ตอนที่ 170 ปีที่ 3)

- เรื่อง ร้อนแล้วจ้ำ (ตอนที่ 81 ปีที่ 4)

5. กำหนดจากโรคต่างๆ ที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนั้น หรือเป็นโรคที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน ตลอดจนข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องยาบางชนิดที่ปรากฏในสื่อมวลชนต่างๆ เช่น

- เรื่อง วัคซีนแก้หัดเยอรมัน (ตอนที่ 109 ปีที่ 1)
- เรื่อง ยาแก้ไข้หวัด (ตอนที่ 235 ปีที่ 2)
- เรื่อง ข้าวตัง...สังกะสี (ตอนที่ 11 ปีที่ 3)
- เรื่อง โรคพิษสุนัขบ้า (ตอนที่ 55 ปีที่ 4)

6. กำหนดจากประสบการณ์ของคณะกรรมการบางท่านที่ได้สัมผัสกับการรักษาของประชาชนโดยตรง หรือจากคำถามที่ผู้ชมเขียนเข้ามาถามยังรายการ คำถามเหล่านี้บางส่วนจะตอบโดยทางจดหมาย ถ้าหากการตอบนั้นต้องมีการอธิบายอย่างยืดเยื้อ คำถามบางส่วนที่สามารถตอบได้ทางโทรทัศน์มีความเหมาะสมกับเวลา และความง่ายในการอธิบายให้เข้าใจในระยะเวลาเพียงสั้นๆ ก็จะมาทำเป็นบทโทรทัศน์เพื่อออกอากาศ เช่น

- เรื่อง ตอบคำถาม "ยาอดเหล้า" (ตอนที่ 191 ปีที่ 2)
- เรื่อง ตอบคำถามเรื่องชา (ตอนที่ 233 ปีที่ 2)
- เรื่อง ตอบคำถามเรื่องบาดทะยัก (ตอนที่ 142 ปีที่ 3)
- เรื่อง คุณถามมาเรื่องวันผลิตยา (ตอนที่ 15 ปีที่ 4)

การเขียนบทโทรทัศน์ได้อาศัยการกำหนดประเด็นต่างๆ ช่างต้น มาเป็นแนวในการนำเสนอเนื้อหาของรายการ เนื้อหาที่นำเสนอเหล่านี้แม้ว่าจะไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรายการ แต่ก็มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการแนะนำความรู้ในเรื่องยาแผนปัจจุบัน ยาสามัญประจำบ้าน ยาสมุนไพร อาหาร เครื่องสำอางค์ สารเคมีในบ้านที่สัมผัสบ่อยๆ เช่น ยาฆ่าแมลง ฯลฯ เนื้อหาที่นำเสนอตามวัตถุประสงค์ข้อนี้ เช่น

... ยาสามัญประจำบ้าน คือยาที่ทุกครัวเรือนควรมีไว้ใช้หรือติดไว้ประจำบ้าน เพื่อบำบัด บรรเทา หรือ รักษาอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่จำเป็นต้องง้อให้แพทย์รักษา ยาประเภทนี้แทบจะไม่มีอันตราย ปลอดภัย คุณภาพดี"....."ยาแผนปัจจุบันมี 6 ชนิด 3 ชนิดแรกเป็น ยาสามัญประจำบ้าน ยาบรรจุเสร็จ ยาอันตราย ...

(เรื่องยาแผนปัจจุบัน ตอนที่ 33 ปีที่ 2)

... เราควรหลีกเลี่ยงการกินอาหารรสเค็มจัด ก็เพราะมีแนวโน้มจะทำให้เป็นโรคความดันโลหิตสูงได้ง่าย และโรคความดันโลหิตสูงเป็นสาเหตุหนึ่ง ของโรคหัวใจ โรคไต และหลอดเลือดในสมองแตก ...

(เรื่องอาหารรสเค็ม ตอนที่ 196 ปีที่ 2)

... อาการพิษที่อาจเกิดเนื่องจากยา มีอาการคัน ผื่นแดงตามผิวหนัง บางรายอาจมีอาการจามคัดจมูก โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นโรคหอบ เมื่อสูดหายใจเอาเอาวัตถุที่มีพิษนี้เข้าไปอาจจะมีอาการหอบเกิดขึ้นอี เด็ก่อน ผู้ป่วย อาจมีอาการพิษ เนื่องจากยากันยุงไฟฟ้าได้ง่าย จึงไม่ควรใช้ ...

(เรื่องยากันยุงไฟฟ้า ตอนที่ 108 ปีที่ 2)

... น้ำยาล้างจานเป็นของเหลวที่ประกอบด้วยสารลดแรงตึงผิว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 12 โดยน้ำหนัก คือ ในน้ำยาล้างจาน 100 กรัม จะมีสารลดแรงตึงผิวของน้ำไม่น้อยกว่า 12 กรัม ...

(เรื่องน้ำยาล้างจาน ตอนที่ 62 ปีที่ 2)

2. วัตถุประสงค์ในการแนะนำการป้องกันตนเองไม่ให้ เป็นอันตราย หรือเกิดพิษภัยจากการใช้ยา และสารเหล่านี้

... การช้ยาในผู้ป่วยสูงอายุ ควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะอวัยวะต่างๆ ของร่างกายเสื่อมลง มีการขับถ่ายยาออกจากร่างกายลดน้อยลง หรือช้าลง มี

ความไวต่อยาบางชนิดมากขึ้น ดังนั้นการให้ยาบางอย่างจึงอาจจำเป็นต้องลดขนาดลง หรือไม่ควรรักษาให้เลยก็ได้ ยกตัวอย่าง เช่น ยาเบาหวาน ซึ่งไปลดน้ำตาลในร่างกายลง อาจลดมากเกินไปจนเป็นลมก็ได้ ต้องหมั่นตรวจบัสสาวะ และปรับขนาดยาบ่อยๆ ...

(เรื่องข้อระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ ตอนที่ 205 ปีที่ 1)

... ยาสเตียรอยด์มีฤทธิ์ยับยั้งการอักเสบของลูกตาขณะที่ใช้ยา มีฤทธิ์ยับยั้งการสร้างเนื้อพังคืดที่ร่างกายสร้างขึ้น เพื่อซ่อมแซมแทนเนื้อเยื่อที่เสียไปเพราะการอักเสบลดการซึมผ่านที่ผนังหลอดเลือดฝอยที่มีเลือดคั่งเนื่องจากการอักเสบ ทำให้สายตาู้สึกสบายการให้ยาสเตียรอยด์หยอดหรือป้ายตาควรอยู่ในความดูแลของแพทย์ เพราะมีข้อห้ามใช้ในโรคตาหลายชนิดได้แก่ โรคที่มีการติดเชื้อรา โรคกรดสีดวงตา โรคตาจากไวรัสบางชนิด ...

(เรื่องข้อควรระวังในการให้ยาสเตียรอยด์หยอดตา ตอนที่ 276 ปีที่ 1)

3. วัตถุประสงค์ในการแนะนำให้ผู้จักรักษาสุขภาพตนเอง ในเบื้องต้นเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ โดยไม่ต้องไปรักษาตามสถานพยาบาลต่างๆ

... เด็กมักเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือซุกซนมากๆ เมื่อเด็กหกล้มเป็นแผล ควรปฏิบัติดังนี้ ปรึกษาการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ทาความสะอาดแผลด้วยน้ำสะอาด หรือใช้น้ำเกลือ 0.9% หรือ แอลกอฮอล์ 70% เช็ดแผลให้สะอาด แอลกอฮอล์อาจทำให้แสบบ้างเล็กน้อย ...

(เรื่องเมื่อเด็กหกล้มเป็นแผลจะทำอย่างไร ตอนที่ 265 ปีที่ 1)

... เมื่อโดนไฟไหม้ น้ำร้อนลวกควรรีบใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำเย็นจัดปิดแผลไว้นาน 10 นาที เพื่อให้เส้นเลือดหดตัว และปลายประสาท จะได้ช่วยลดอาการปวดแสบปวดร้อนลง และไม่ควรถูที่พองๆ ให้แตกออก ...

(เรื่องการปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ตอนที่ 271 ปีที่ 1)

4. วัตถุประสงค์ในการลดการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย ของคนบางคน เพราะความ

ไม่รู้

... ในยาชุดที่ขายกันอยู่นั้น มักจะมีตัวยาที่เป็นอันตราย คือ ยา สเตียรอยด์ ยาตัวนี้มักทำรูปร่างและสีของยาแบบแปลกๆ ยามีฤทธิ์ที่แรงมากจะทำให้รู้สึกว่าการหายเร็ว ทั้งๆ ที่ความเป็นจริง โรคนั้นยังไม่หายเพราะต้นเหตุยังไม่ได้ได้รับการรักษาแถมยาตัวยังมี พิษทำให้กระเพาะทะลุ กระดูกยุบวมน้ำหูๆ ตูกลมไปทั้งตัว สุดท้ายมักตามเพราะตกเลือด เนื่องจากกระเพาะทะลุ ...

(เรื่องยาชุด ตอนที่ 132 ปีที่ 2)

... และไม่ควรรซื้อยาแก้อักเสบหลายๆ ชนิด เช่น ซัลฟา เตตรา ซัยคริน แอมพิซิลิน หรือคลอแรมเฟนิคอล มากินพร้อมๆ กัน เพราะยาบางชนิดเมื่อใช้ร่วมกันจะ ออกฤทธิ์ต่อต้านกัน ...

(เรื่องเพิ่มยา เพิ่มพิษ ตอนที่ 116 ปีที่ 3)

5. วัตถุประสงค์ในการลดอัตราการติดยาบางอย่าง เช่น ยากลุ่มประสาท ยานอนหลับ ฯลฯ

... ยา E ชื่อเต็ม คือ EPHEDRINE อีฟีดรีน ขนาดรับประทานในผู้ใหญ่ตั้งแต่ 30-60 มก. วันละ 3 ครั้ง ใช้เป็นยาแก้หอบหืดโรคขยายหลอดลมและหดเส้นเลือดทำให้ความดันโลหิตเพิ่มขึ้น อาการข้างเคียงคือ กระตุ้นหัวใจนอนไม่หลับ แน่นหน้าอกหายใจขัด เหงื่อออก อ่อนเพลีย บวคศรีษะ มึนงง คลื่นไส้ อาเจียนและถ่ายปัสสาวะลำบาก และจากผลข้างเคียงที่ทำให้หอนไม่หลับนั่นเอง จึงทำให้มีคนเข้าใจผิดนำมาใช้เป็นยาแก้ง่วง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ผิด และอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายของผู้ใช้เอง ยาแก้ง่วงทั่วไปเพราะ นอกจากทำให้ร่างกายอ่อนเพลียมากกว่าปกติเหมือนยาแก้ง่วงอื่นๆ หลังยาหมดฤทธิ์แล้ว ขณะที่ยากำลังออกฤทธิ์ก็อาจทำให้ความดันโลหิตเพิ่มสูงหัวใจถูกกระตุ้นให้สูบฉีดเลือดมากขึ้น ถ้าคนๆ นั้นบังเอิญเป็นโรคหัวใจ หรือโรคความดันโลหิตสูง จะอันตรายมาก ...

(เรื่องยา E ตอนที่ 331 ปีที่ 1)

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการเขียนบทโทรทัศน์นั้น เนื้อหาจะเป็นไปในลักษณะของการชี้แนะให้รู้จักลักษณะของยาบางชนิดก่อน จากนั้นก็จะกล่าวถึงโรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แล้วกล่าวถึงอันตรายอันอาจจะเกิดขึ้นกับการใช้ยานั้นๆ หรือการป้องกันแก้ไขจากอันตรายของยา และจะลงท้ายด้วยคำเตือนกระตุ้นให้ระมัดระวังการารายยา

ลักษณะของคำเตือนในท้ายบทโทรทัศน์นั้น สามารถแยกแยะได้ดังนี้

ก). คำเตือนที่ผู้เขียนบท คิดขึ้นและเขียนขึ้นเอง เพราะเห็นว่าเป็นคำคล่องจองกัน และให้ความหมายดี เช่น

.....กินหยูกกินยา อย่าเชื่อโฆษณาให้มากนัก.....

ข). คำเตือนที่ได้มาจากคำขวัญ หรือการรณรงค์ต่างๆ นำมาประกอบเนื้อหาของรายการ เช่น

.....บุหรี่เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อลูกและเมีย.....

ค). คำเตือนที่ใช้เป็นประจำ เพื่อเป็นการย้ำและสร้างภาพพจน์ให้กับเภสัชกร เช่น

.....มีปัญหारेื่องยา บริกษาเภสัชกร.....

ตัวอย่างบทโทรทัศน์ที่แสดงถึงการเขียนบทลักษณะดังกล่าว เช่น เรื่องยาแก้ปวด (ตอนที่ 8 ปีที่ 1)

"ผู้ที่ทำงานกะดึก หรือซเซอร์รถบรรทุก ที่ต้องทำงานเวลากลางคืนบางรายมักจะซื้อยาแก้ปวดมากินเป็นประจำ และก็เป็นที่สาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุอยู่เสมอ ยาแก้ปวดที่ซื้อมี 2 กลุ่มใหญ่ ที่อ่อนหนอยได้แก่พวก คาเฟอีน ซึ่งพบได้ในชา กาแฟ ยาสูบ" ล้างยาแก้ปวดเป็นของๆ ในยาแก้ปวดบางขนานตอนนี้มีเพิ่มอีกแบบหนึ่งเป็นยาพริ้มลิ้น แรงกว่าคาเฟอีน มักทำเป็นแผงสีน้ำเงินหรือสีส้ม กลุ่มที่แรง

และอันตรายกว่าได้แก่ แอมเฟตามีน หรือยาบ้า และยาลดความอ้วน บางชนิดยาทั้งสองกลุ่มนี้กินเป็นประจำจะเสียดิบดี ขณะเสพ จะรู้สึก กระปรี้กระเปร่า ขยัน นอนไม่หลับ หัวใจเต้นเร็ว บัสสาวะบ่อย ขณะหยุดยา จะมีอารมณ์หงุดหงิด ควบคุมตนเองไม่ได้ โกรธง่าย ง่วงนอน และหลับไม่รู้ตัว โดยเฉพาะกลุ่มยาแอมเฟตามีน หรือยาบ้าจะมีประสาท หลอน ต่อต้านสังคม และเป็นโรคจิตรุนแรงหากไม่ได้รับยาอาจถึงตายได้ ยาแก้ง่วงจึงเป็นยาอันตรายอย่างยิ่งไม่ควรราชี หากง่วงนอนควรหลับให้ สนิทสักงีบหนึ่ง ถ้ายังไม่หายง่วงอาจกินวิตามินบี หรือกลูโคส จะปลอดภัย กว่ายาแก้ง่วง "กินยาแก้ง่วงเป็นประจำ จะชอกช้ำทั้งกายใจ" หรือ "กินยาแก้ง่วง ระวังดวงจะจู่"

การนำเสนอเนื้อหาโดยรวมของรายการ "ยาน่ารู้" นั้นกล่าวได้ว่า เป็นไปในลักษณะ ของการให้ความรู้ (Cognitive) เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Affective) และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ยานที่สุด (Conative) อันจัดอยู่ในรูปแบบของ The Learning Hierarchy เนื้อหาโดยส่วนใหญ่เป็นการแนะนำชี้แนะ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาวที่มีลักษณะ ใดๆ มีคุณหรือโทษอย่างไร และหากมีการใช้อย่างผิดวิธีหรือวัตถุประสงค์ จะเกิดอันตรายต่อ ร่างกายอย่างไรเท่านั้น แต่ขาดการเน้นหรือกระตุ้นเตือน เพื่อเร้าให้เกิด "ความกลัว" ในอันตราย ของการใช้ยาผิดๆ แม้ว่าในบางตอนจะใช้คำลงท้ายในลักษณะของคำเตือน เช่น "ใช้ยาเสื่อมสภาพ เสียสุขภาพ เสียเงินทอง" (เรื่องการดูยาหมดอายุ ตอนที่ 2 ปีที่ 1) แผลหายเร็ว อย่าแกะแคปซูลเอาผงยาโรยแผล" (เรื่องแกะแคปซูลโรยแผล ตอนที่ 258 ปีที่ 1) แต่เป็นคำเตือนในลักษณะ ของคำขวัญ (Slogan) มากกว่าที่จะเป็นการเร้าให้เกิดความกลัว จนไม่กล้าที่จะปฏิบัติตนอย่างผิดๆ อีกต่อไป

ความต้องการ "ลดการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือยของคนบางคนเพราะความไม่รู้..." และ "ลดการติดยาบางอย่าง..." อันเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 และ 5 ของรายการนั้น เป็นความต้องการ ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ยาอย่างผิดๆ ของประชาชน ซึ่งหากจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างจริงๆ จังๆ จำเป็นต้องเป็นไปในลักษณะของการรณรงค์ (Campaign) ที่สมบูรณเต็มรูป

แบบ มีการวางแผนงานการรณรงค์ มีการติดตามประเมินผลอย่างแท้จริงซึ่งรายการ "ยานาฐู" มิได้มีนโยบายหรือกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบของการรณรงค์ (Campaign) อย่างแท้จริง แต่เป็นไปในลักษณะของการให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ หรือมีความรู้บ้างเท่านั้นเอง

ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอในรายการทั้งหมด อาจจะบรรลุวัตถุประสงค์ในแง่ของการเผยแพร่ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องยาเท่านั้น ส่วนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคงจะต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วยอีกมากมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้